ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

CHET TILINI O'RGATISHDA RAG'BATLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN ZAMONAVIY USLUB VA YONDASHUVLAR

Jizzax davlat pedagogika universiteti
Ijtimoiy va gumanitar fanlarda masofaviy ta'lim kafedrasi
Kobilova Muhabbat Suyundikovna
Kobilovamuhabbat8@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada rag'batlantirish chet tilini o'rganish muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida ko'rib chiqiladi. Maktabda chet tili darsida motivatsiyani oshirishning turli usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: motivatsiya, chet tili, o'qituvchi, dars, o'quvchi, talaba, maktab, rag'batlantirish, metod.

Аннотация. В данной статье мотивация рассматривается как один из ключевых факторов, определяющих успех в изучении иностранного языка. Рассматриваются различные способы повышения мотивации на уроках иностранного языка в школе.

Ключевые слова: мотивация, иностранный язык, учитель, урок, ученик, студент, школа, стимулирование, метод.

Abstract. This article examines motivation as one of the key factors determining success in foreign language learning. Various methods of increasing motivation in foreign language lessons at school are discussed.

Keywords: motivation, foreign language, teacher, lesson, pupil, student, school, encouragement, method.

Hozirgi kun zamon talabi chet tillarini o'rganishni talab etmoqda. Chunki chet tilini bilish keng imkoniyat eshiklarini ochadi, shuningdek o`quvchilarni madaniyatlararo muloqotga qodir shaxs sifatini rivojlantirishda ham asosiy omillardan biri hisoblanadi. Lekin maqsadga erishish sifati, birinchi navbatda, shaxsning motivatsiyasi va ehtiyojlariga, uning qiziqishlariga bog'liq.

Aynan rag'batlantirish va motivatsiya maqsadga yo'naltirilgan faollikni keltirib chiqaradi, til o'rganishdagi eng natijaviy vosita va uslublarni tanlashga, maqsadga erishish uchun ularning tartibini belgilashga yordam beradi.

Ingliz tilini o'zlashtirishdagi muvaffaqiyat o'qituvchining o'qitish usullariga va ta'lim muammolarini hal qilish jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish qobiliyatiga bog'liq. Ilmiy axborotlar hajmining tobora ortib borishi o'qituvchidan ta'lim vaqtining ma'lum bir birligida ko'proq ma'lumot berish imkonini beruvchi yangi va samaraliroq o'qitish texnikasi va usullarini izlashni talab qiladi. Ushbu o'qitish texnikasi va usullari darsni ochiq, hissiy va jonli qilishlari kerak, shunda ma'lumotlar talabalar tomonidan yaxshiroq o'zlashtiriladi va esda qoladi.

Chet tili darslarida o'quvchilarni rag'batlantirishning eng samarali usullaridan ba'zilari quyidagilardir:

"Juftlikda ishlash" yoki "guruhda ishlash"

"Juftlikda ishlash" yoki "guruhda ishlash"dan to'g'ri foydalanish talabalarning qiziqishini oshirishning muvaffaqiyatli usullaridan biridir. Tilni talabalar o'rtasidagi yaqin hamkorlik va muloqot orqali yanada yaxshiroq o'rganish mumkin. Ushbu turdagi hamkorlik esa shubhasiz barcha yoki ikkala talabalarga ham foyda keltiradi. Darhaqiqat, o'quvchilar dialog yozish, intervyu, rasm chizish

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

va ularga izoh berish, rolli o‘yinlar va h.k. kabi turli turdagi topshiriqlar ustida ishlashda bir-birlariga yordam berishlari mumkin.

Chet tilni o‘zlashtirish bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, o‘quvchilar ko‘nikmalarni egallashda farqlanadi. Bir talaba yozishda yaxshi bo'lsa, boshqasi gapirishda yaxshi bo'lishi mumkin; uchinchi o'quvchi rolli o'yinlarda va hokazolarda yaxshi bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, ba'zi talabalar til qoidalarini o'qituvchisidan ko'ra sinfdoshlaridan o'rganishni ancha qulayroq deb bilishadi. Tilni o'rganish jamoaviylik va o'zaro ishonchni talab qiladi, bu "juftlik" yoki "guruhdagi ish" ta'minlay oladi.

Talabalarni o’tirish tartibini qayta tartiblash

Bolalarning sinfda o'tirish usuli ko'pincha darsning dinamikasini belgilaydi. Chunki shunchaki o'tirish tartibini o'zgartirish talabalar guruhining uyg'unligida ajoyib o'zgarishlarga olib kelishi mumkin va o'tirish tartibi darsning muvaffaqiyati yoki muvaffaqiyatsizligida hal qiluvchi omil bo'lgan ko'plab holatlar mavjud. Ammo ba'zi hollarda siz foydalanadigan o'tirish rejasi butunlay sizning nazoratingiz ostida bo'lmasligi mumkin - masalan, stollar polga mixlangan bo'lsa yoki maktabda mebelni ko'chirish bo'yicha qat'iy qoidalar mavjud bo'lsa. Har bir o'qituvchining sinfda o'tirishda o'ziga xos afzalliklari bor. Katta sinflar uchun eng yaxshi variantlardan biri stollarni U shaklida joylashtirishdir. Ammo o'qituvchi qanday o'tirish modelini tanlagan bo'lsa, quyidagi tamoyillar hisobga olinsa, sinf eng qulay bo'ladi:

a) ko'z bilan aloqani maksimal darajada oshirish.

Agar javob bergan talaba boshqalar bilan ko'z bilan aloqa qilmasa, uning ishlashiga e'tibor kamayadi.

b) o'quvchilarning bir-biridan qulay masofada o'tirishlarini ta'minlash.

O'qituvchi yolg'iz holatdagi o'quvchi yo'qligiga ishonch hosil qilishi kerak. Shuningdek, talabalar o'rtasida juda ko'p bo'sh joy qoldirmaslikka harakat qiling.

Xatolarni tuzatish

O'qituvchi har bir xatoni ko'rsatsa, o'quvchilar xato qilishdan juda qo'rqishadi. Binobarin, xatolarga haddan tashqari berilib ketganligi sababli, bolalar muloqotda qatnashishni juda istamaydilar. Shunday qilib, o'qituvchilar bolaning his-tuyg'ulariga zarar yetkazmagan holda xatolarni qachon va qanday tuzatish kerakligini bilishlari kerak. Xatolarni qanday tuzatishga kelsak, o'qituvchi xato turiga qarab tanlashi kerak bo'lgan bir nechta texnikalar mavjud. Ushbu usullar orasida biz quyidagilarni ajratib ko'rsatishimiz mumkin: o'z-o'zini tuzatish, boshqa talabalar tomonidan tuzatish va o'qituvchining tuzatishi.

Rolli o'ynash

Bu o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirishning eng samarali usullaridan biridir. O'qituvchilarga passiv o'quvchilarning darsda ishtirok etishiga yordam berish uchun rolli o'yinlardan foydalanish tavsiya etiladi, chunki o'yin jarayonida ular o'zlarining taqiqlari va tashvishlarini yengishadi. Bundan tashqari, rolli o'yinlar barcha darsliklar va til o'rganish vositalariga kiritilgan. Misollar: bekinmachoq yoki taxmin o‘yini, xaridor va sotuvchi o‘rtasidagi soxta suhbat, shifokor va bemor o‘rtasidagi suhbat va hokazo.

Audiovizual vositalardan foydalanish.

Zamonaviy maktablar kompyuterlar, pleyerlar, proyektorlar, interfaol doskalar kabi turli xil audiovizual materiallar bilan jihozlangan bo'lib, bu vositalarning barchasidan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi, shuningdek, o'rganilayotgan fanga qiziqishni bevosita saqlab qolishga yordam beradi. Ammo shuni yodda tutish kerakki, bu

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

vositalar til o'rgatishda asosiy emas, balki qo'shimchadir va hech qachon o'qituvchining o'rnini bosa olmaydi. Rag'batlantirsh chet tilini o'rganish muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Bu chet tilini o'rganishni boshlash uchun asosiy turtki bo'lib, keyinchalik qiyin o'rganish jarayonining uzoq va zerikarli soatlariga chidash va sabr qilish qat'iyatidir. Yetarlicha hohish, motivatsiya va albatta rag'bat bo'lmasa, hatto eng yaxshi talabalar ham har doim uzoq muddatli maqsadlarga erisha olmaydi. O'quvchilarni chet tilini o'rganishga rag'batlantirish o'quvchidan katta kuch va o'qituvchidan ijodiy yondashishni talab qiluvchi murakkab vazifadir. Motivatsiyaga ega bo'lmagan talabalar samarali o'rgana olmaydi. Ular ma'lumotni uzoq vaqt eslab qolishmaydi; ular til o'rganish jarayonida ishtirok etmaydi. Talaba ko'p sabablarga ko'ra ishtiyoqsiz bo'lishi mumkin: u bu fanga qiziqishi yo'q va kelajakda unga kerak emas deb o'ylashi mumkin. Ba'zilar o'qituvchining usullarini qiziqtirmasligi yoki tashqi omillar bilan chalg'itishi mumkin.

Ba'zi talabalar shunchaki o'rganishda qiyinchiliklarga duch kelishlari va alohida e'tibor talab qilishlari mumkin. Rag'batlantirilgan o'quvchilar o'rganish va maktab hayotida ishtirok etishdan mamnuniyatlikni xis etadi. Ba'zi talabalar o'zlarini o'rganishga bo'lgan muhabbatlari bilan o'z-o'zini rag'batlantiradilar. Ammo ichki motivatsiyaga ega bo'lmagan talabalar bilan ham, yaxshi o'qituvchi o'rganishni, mashg'ulotlar jarayonini qiziqarli qilishi va ularni to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishga ilhomlantirishi mumkin.

Ingliz tilini o'rganish va o'qitish sohasida rag'batlantirishning til o'rganishdagi roli haqida bahs-munozaralar mavjud va shuning uchun til o'rganish va o'qitishda rag'batlantirishdan foydalanish mutaxassislar o'rtasida jiddiy munozaralarga sabab bo'ldi. Ammo olimlar motivatsiya til o'rganish uchun juda muhim va o'rganish samaradorligida asosiy rol o'ynashiga qo'shiladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.Young Leaners English: From Theory to Practice by Joan Kang Shin and JoAnn (Jodi) Crandall, National Geographic Learning, 2014. (Chapters 2, 3, 4, 5, and 6.)

2. Rixon Sh. (2005) Teaching English to Young Learners. Cambridge.

3. Pinter A. (2017)Teaching Young language Learners. Oxford university Press, 2015.

4. Agzamova D.B. English teaching methodology. *(Ingliz tilinio'qitish metodikasi) Manual. (O'quv qo'llanma)* — T.: Barkamol fayz mediya, 2016, 160 bet.

5. Jalolov J.J., Makhkamova G.T., Ashurov Sh.S. English Language Teaching Methodology (theory and practice). - T.: Fan va texnologiya, 2015, 336 b.

6. Makhkamova G.T., Alimov Sh.S., Ziyayev A.I. Innovative pedagogical technologies in the English language teaching. -T.: Fan va texnologiya, 2017, 232 page.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Vale D., Feunteun A. (1995) Teach Children English. Oxford University Press.

2. Teaching Young Learners to Think: ELT Activities for Young Learners Aged 6-

3. by Herbert Puchta and Marion Williams, Helbling Languages, 2011.

4. Bland J. (2015) ed. Teaching English to Young Learners: Critical Issues in Language Teaching with 3- 12 Year Olds. London: Bloomsbury Academic.